

Kongoko tratatua, Berlin (1885)

Jarraian Berlingo Biltzarreko Azken Aktako artikulua aukeratuak agertuko dira, 1885eko otsailaren 26an izenpeturik. Bere garaian izan zuen garrantziarengatik, eta bere jurisprudentziak eragin zituen ondorio geopolitikoengatik, bere edukia, testuingurua kontuan izanik, irakurtzeko eta komentatzeko beharra azpimarratzen da.

Jainko Ahalguztidunaren izenean.

Berorren maiestatea Alemaniako enperadorea, Prusiako erregea; berorren maiestatea Austriako enperadorea, Hungariako erregea; berorren maiestatea belgikarren erregea, berorren maiestatea Danimarkako erregea, berorren maiestatea Espainiako erregea, Amerikako Estatu Batuetako presidentea, Frantziako errepublikako presidentea, berorren maiestatea Britainia Handiko eta Irlandako Erresuma Batuko erregina, Indietako enperatriza; berorren maiestatea Italiako erregea, berorren maiestatea Herbehereetako erregea, berorren maiestatea Portugalgo erregea, berorren maiestatea Errusia guztietako enperadorea, berorren maiestatea Suediako eta Norvegiako erregea, berorren maiestatea otomandarren erregea:

Elkar-ulertze giroan Afrikako zenbait erregiotan merkataritzaren eta zibilizazioaren garapenerako baldintzarik egokienak ezarri nahirik, eta Ozeano Atlantikoan itsasoratzen diren Afrikako bi ibairik garrantzitsuenetan zeharreko nabigazio librea herri guztiei ziurtatu nahirik; horretaz gain, etorkizunean Afrikako itsasertzetan egindako jabetze berriek eragin litzaketan gaizki-ulertu eta tirabirei aurre egin nahirik, eta une berean populazio indigenen ongizate morala eta materiala gehitzeko bideez kezkatutik, erabaki dute, Alemaniako gobernu inperialak, Frantziako Errepublikako Gobernuarekin bat etorritik, igorri dien gonbidapenaren ondoren, horretarako Biltzar bat biltzea Berlinen, eta euren ahalguztidunak izendatu dituzte (...). Hauek, erabateko boterearen jabe (...), honako puntu hauek eztabaidatu eta erabaki dituzte:

1. Kongoko arroako, bere bokaleetako eta inguruko herrialdeetako merkataritza askatasunari buruzko deklarazioa, berari dagozkion zenbait xedapenekin.
2. Esklaboen salerosketari eta lurretik nahiz itsasotik salerosketarako esklaboak eskaintzen dituzten operazioei buruzko deklarazioa.
3. Kongoko arro konbentzionalean aurkitzen diren lurraldeen neutraltasunari buruzko aldarrikapena.

4. Kongoko nabigazio-akta bat (...).

5. Nigerko nabigazio-akta bat (...).

6. Deklarazio bat non nazioarteko harremanetan aurrerantzean Afrikako itsasertzetan egin daitezkeen okupazioei dagokienez arau berdintsuak ezartzen diren.

Eta dokumentu hauek guztiak azken batean protokolo bakar batean koordina zitezkeela pentsatuz, honako artikulua hauek osaturiko akta orokor batean bildu dituzte:

Lehenengo kapitulua. Kongoko arroako, bere bokaleetako eta inguruko herrialdeetako merkataritza askatasunari buruzko deklarazioa.

1. Artikulua. Nazio guztien merkataritzak erabateko askatasuna izango du: 1.) Kongo ibaiak eta bere adarrek drenatutako lurralde guztietan, Tanganika lakua eta ekialdeko bere zergadunak barne; 2.) Ozeano Atlantikoan zehar hedatzen den itsasaldean hedatzen den eremuan, gorago mugarriturik aurkitzen den bezala, Indiar Ozeanora arte (...), Zanzezeren bokalera arte.

2. Artikulua. Pabilioi guztiek, nazionalitate bereizketarik gabe, sarrera libre izango dute goian aipatutako lurraldeetako itsasertz osoan, itsasertz horretan itsasoratzen diren ibai guztietan, Kongoko eta bere adarretako ur guztietan lakuak barne, ur horien ertzean dauden kai guztietan (...). Pabilioi guztiek, nazionalitate bereizketarik gabe, era guztietako garraioa burutu ahal izango dute eta itsasoko eta ibaiko kabotajea burutu, bai eta ontziratzea ere.

3. Artikulua. Lurralde hauetan itsasotik, ibaitik edo lurretik inportatutako merkataritza orok, edozein izanda ere bere jatorria edota inportazioa egiten duenaren pabilioia, ez du zargarik ordaindu beharrik izango; bakar-bakarrik merkataritzarako gastu probetxugarrien bidezko konpentsazio gisa exijitu litekeena ordaindu beharko du.

4. Artikulua. Lurralde hauetan inportatutako merkantziak sarrera eta trafiko eskubideetatik libre egongo dira.

5. Artikulua. Aipatutako lurraldeetan burujabetasun eskubideak burutzen dituen edo burutu litzakeen edozein potentziak ez du lurralde horietan inolako monopoliorik edo pribilegiorik ezartzerik izango merkataritza gaian.

Indigenak, misiolariak, bidaiariak eta erlijio-askatasuna babesteari buruzko xedapenak.

6. Artikulua. Aipatutako lurraldeetan burujabetasun edo influentzi eskubideak gauzatzen dituzten potentzia guztiek konpromisoa hartu dute populazio indigenak babesteko eta horien bizitzako baldintza moralak eta materialak hobetzeko, horretaz gain esklabotza eta batez ere beltzen salerosketa deusezteko. Aipatutako potentziek, nazionalitate edota kulto bereizketarik

gabe, erakunde eta enpresa erlijioso, zientifiko eta karitatezko guztiak babestu eta lagunduko dituzte, helburu horietarako sortuak direnak edota indigenak hezteko eta zibilizazioaren abantailak ulertarazteko bideratzen direnak. Misiolari kristauek, jakintsuek eta esploratzaileek, baita horien bizkartzain, ondasun eta bildumek ere, babes berezia izango dute. Kontzientzi askatasuna eta erlijio-tolerantzia berariaz bermaturik daude, indigenei nahiz naziokoei nahiz atzerritarrei.

II. Kapituluak. Esklaboen salerosketari buruzko deklarazioa.

9. Artikulua. Esklaboen salerosketa jendeen eskubide printzipioen arabera debekaturik dagoenez, izenpetzen duten potentziek aitortzen duten bezala, eta lurretik edo itsasotik esklaboak salerosteko eskaintzen dituzten operazioak ere debekatutzat hartu behar direnez, burujabetasun eskubideak burutzen dituzten edo burutuko lituzketen edota Kongoko arro konbentzionalean eragina duten potentziek adierazten dute lurralde horiek ezin daitezkeela erabil esklaboak, edozein arrazakoak izanik ere, salerosteko merkatu edo trafiko gisa, potentzia horietako bakoitzak hitz emanez bere eskura dauden bide guztiak erabiliko dituztela merkataritza mota hori deusezteko eta burutzen dutenak zigortzeko.

VI. kapituluak. Afrikako kontinenteko itsasertzetako operazio berriak eraginkortzat har daitezen beharrezko diren oinarrizko baldintzei buruzko deklarazioa.

34. Artikulua. Aurrerantzean Afrikako kontinenteko itsasertzean kokaturik dagoen lurralde batez jabetzen den potentzia oro, baina bere egungo jabetzetatik kanpo dagoena, edota ordura arte bat ere ez izanik hartuko balu, edota lurralde horietako batean protektoratu baten ardura hartuko balu, dagokion aktari akta hori izenpetu duten gainerantzeko potentziei zuzendutako agiria eraman beharko du, euren erreklamazioak balioarazteko moduan egon daitezen, horrelakorik beharko balitz behintzat.

35. Artikulua. Akta hau izenpetu duten potentzia guztiek aitortzen dute, Afrikako kontinenteko itsasertzean beroriek okupatzen dituzten lurraldeetan, behar adinako agintea badela hartutako eskubideak errespetarazteko eta, hala behar izanez gero, merkataritza eta trafiko askatasuna (...).

1885¹

¹ [Testu honen iturria: ZZEE (1998): *Historia testu bidez*, Arabako Foru Aldundia - EHU, Gasteiz. Itzulpenaren arduradun den Mikel Aizpururen baimenaz].